

ყურანში ამკრძალავი და აკრძალული აიების გაგებისთვის

აბესალომ ასლანიძე

ფილოსოფიის დოქტორი,

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო

უნივერსიტეტის ფილოსოფიის დეპარტამენტი.

საქართველო, 6010. ბათუმი, ნინოშვილის ქ. 32/35.

+995 577 999 860. a.aslanidze@bsu.edu.ge

<https://orcid.org/0009-0005-8925-6129>

ანოტაცია

თანამედროვე მსოფლიოში ისლამის ფაქტორის ზრდის ფონზე, ერთ-ერთ აქტუალურ საკითხად რჩება ყველა მუსლიმთათვის წმინდა წიგნის - ყურანის ტექსტიდან ცალკეული ადგილების ციტირება და შესაბამისად, სასურველი იდეის დასაბუთება. სხვადასხვა პიროვნებები, ჯგუფები თუ პოლიტიკური პარტიები თვითნაირი მოსაზრებების გამყარებას ცდილობენ ყურანის ტექსტის დამოწმებით. ამ დროს ხშირად ხდება ისეთ აიებზე აპელირება, რომლებიც ძალადაგარეულად, ანუ გაუქმებულად ითვლება, თუმცა, ყურანის ტექსტში არის. მუსლიმური ტრადიციით ყურანი მუსლიმთათვის ღმერთისგან გარდმოვლენილი წიგნია და მასში არცერთი სიტყვა არაა ჩამატებული ადამიანების მიერ, მასში არ შეიძლება რაიმე ცვლილების შეტანა - დამატება ან ამოღება. სწორედ აქედან გამომდინარე, პრობლემურია, რომ ბევრი, განსაკუთრებით პოლიტიკურად ანგაჟირებული მუსლიმისთვის არ შეიძლება ყურანში იყოს ძალადაკარგული, ანუ გაუქმებული

აიები. ამ დროს თვით წინასწარმეტყველ მუჰამმადს უხდებოდა ამა თუ იმ აიას დამატებითი განმარტება, ან მითითება იმაზე, რომ გარდმოვლენილ გამოცხადებებში ცვლილებები თვით ალლაჰიდანაა.

მუსლიმურმა ღვთისმეტყველებამ მუჰამმადის გარდაცვალების შემდეგ ეტაპობრივად შექმნა თეორია აიების გაუქმების შესახებ (ნასიხ ვა მანსუხ), რომელიც აქტუალობას ინარჩუნებს თანამედროვე ეტაპზეც, განსაკუთრებით იმ კუთხით, როდესაც საკითხი ეხება წმინდა ომს (ჯიჰადი), მუსლიმების ურთიერთობას სხვა აღმსარებლობის ადამიანებთან და ა. შ. სწორედ აქედან გამომდინარე, ყურანში ამკრძალავ და აკრძალული აიების შესახებ ცოდნა აუცილებელია როგორც მუსლიმთათვის, ისე არამუსლიმებისთვის. მნიშვნელოვანია იმის ცოდნა, რომ ყურანში ზოგიერთი იდეა თუ შეგონება მოცემულია დროებითი სარგებლობისთვის და შემდგომში, როცა საჭიროებანი იცვლება, იცვლება (უქმდება) მოცემული აიაც. ამიტომაც, ნებისმიერ საკითხზე მსჯელობისას თუ ვახდენთ ყურანის ტექსტის ციტირებას, უპირველესად აუცილებელია იმის ცოდნა, თუ რა დროსა და სიტუაციაში იქნა გარდმოვლენილი ესა თუ ის აია და რამდენად უნივერსალური იდეაა მასში გადმოცემული. სწორედ აღნიშნული საკითხების შესწავლას ეხება წინამდებარე სტატია.

საკვანძო სიტყვები: ისლამი; ყურანი; აია; ამკრძალავი და აკრძალული; ალლაჰი; მუჰამმადი.

შესავალი

თანამედროვე ეტაპზე, მსოფლიოში მიმდინარე პროცესების ფონზე, რომელშიც ისლამის ფაქტორი დიდია, განსაკუთრებული ყურადღებას იქცევს, როდესაც ყველა მუსლიმთათვის წმინდა წიგნის, ყურანის ტექსტის ციტირება ხდება ამა თუ იმ გადაწყვეტილების მიღებისა თუ ქმედებისთვის. საქმე იმაშია, რომ ნებისმიერი პირი, ჯგუფი თუ პოლიტიკური ძალა, საკუთარი ინტერესებიდან გამომდინარე, თავისი საქმიანობის გამართლებას ყურანის ტექსტის ციტირებით ცდილობს და უკეთებს

სასურველ ინტერპრეტაციას. ასეა დღეს, ასე იყო წარსულშიც. მნიშვნელოვანია, რომ შეხედულება ყურანზე, ან მისი ტექსტიდან ციტირება, მუსლიმურ სამყაროში თუ მის გარეთ, იცვლებოდა ისტორიის მსვლელობის მიხედვით. ამაზე გავლენას ახდენდა როგორც მუსლიმურ სამყაროში მიმდინარე შიდა დაპირისპირებები, ასევე გარე თვდასხმები, დინასტიების დაშლა, თუ ახალი იმპერიების გაჩენა. შეიძლება ითქვას, რომ ყველა საუკუნე ყურანს უყურებდა საკუთრი თვალით და ყველა თაობა ყურანის ტექსტში კითხულობდა რადცას სათავისოს. ამის საშუალებას იძლევა არამართო ყურანის ტექსტი, არამედ თვით ისლამური ღვთისმეტყველების არაკონსტრუირებული ხასიათი. როგორც ცნობილია ისლამში არ არსებობს ისეთი ინსტიტუტები (როგორც მსოფლიო საეკლესიო კრებები), რომელთა გადაწყვეტილებებს აღიარებდა მთლიანად მუსლიმური თემი, არ არსებობს ამა თუ იმ დოგმატის დაკანონების პროცედურა (როგორც ამას აკეთებს მაგალითად ავტოკეფალური ეკლესია სინოდის სხდომებით) და ა. შ. აღნიშნული საკითხები განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს მაგალითად, დღეისათვის ძალიან აქტუალურ - ჯიჰადის საკითხის განმარტებისას, არამუსლიმურ ქვეყნებში მუსლიმთა ცხოვრების პირობებთან, ზოგადად, თნამედროვე ტექნოლოგიურ ეპოქაში მუსლიმთა ურთიერთობისას არამუსლიმებთან, თუ ყოველდღიური ლოცვების ჩატარების ელემენტებთან დაკავშირებით.

მეთოდები

პირველწყაროზე მუშაობის, ფილოსოფიური და თეოლოგიური ტექსტების ანალიზის მეთოდების საფუძველზე შესწავლილია ყურანის ტექსტიდან ის აიები, რომლებიც მუსლიმური ტრადიციით ითვლება „ამკრძალავად“ და „აკრძალულად“. საკვლევ საკითხზე მუშაობის დროს, შედარებითი ანალიზის მეთოდის საფუძველზე შესწავლილი იქნა საკითხთან დაკავშირებული სამეცნიერო ლიტერატურა და ყურანის ტექსტის სხვადასხვა თრგმანი, რომელთა გარეშეც მწელია მოვლენათა ობიექტური შეფასება.

შედეგი

ყურანის სხვადასხვა თარგმანებისა და სამეცნიერო ლიტერატურის ტექსტების შესწავლის საფუძველზე შედარებითი ანალიზის მეთოდით სტატიაში ნაჩვენებია, თუ რატომაა ყურანში „ამკრძალავი“ და „აკრძალული“ აიები და რატომ უნდა მივაქციოთ განსაკუთრებული ყურადღება მათი დამოწმებისას ამა თუ იმ საკითხის დასაბუთების დროს. კვლევის საფუძველზე დგინდება, რომ ყურანის ტექსტში ასეთი აიები ბევრია, რომლებიც ხშირად გამორიცხავენ ერთმანეთს. ამასთან, ნაჩვენებია, რომ ორიგინალიდან თარგმნილი ყურანის ტექსტში აიები შინაარსობრივად განსხვავებულია და რთულია იმის დადგენა, თუ ამათგან რომელია ორიგინალთნ უფრო ახლოს.

დისკუსია

საკითხის აქტუალობიდან გამომდინარე, უპირველესად უნდა აღინიშნოს, რომ მუსლიმური ტრადიციით ყურანის ტექსტი ითვლება ღმერთის - ალლაჰის სიტყვად და მუსლიმები თუ არამუსლიმები დიდ ცოდვას სჩადიან, როდესაც მასში გადმოცემულ აზრს ამახინჯებენ. ამასთან, ისიც უნდა ითქვას, რომ ყურანის ტექსტისა თუ სუნას (წინასწარმეტყველ მუჰამადის გამონათქვამებსა და ქცევების შესახებ გადმოცემები) ინტერპრეტაციის საშუალებას იძლევა თვით წინასწარმეტყველის სიტყვები, რომ „70 სექტად დაიშალა იუდეველთა რელიგია, 71 სექტად დაიშალა ქრისტიანთა რელიგია, დაიშლება ჩემი თემიც 72 მიმდინარეობად, მაგრამ ამათგან მხოლოდ ერთი იქნება, რომელიც ჭეშმარიტი ისლამის ნორმებს გაყვება“ და აქედან გამომდინარე, როდესაც ახდენენ ყურანის ტექსტის სათავისოდ ინტერპრეტაციას, მიაჩნიათ, რომ სწორედ ისინი არიან იმ 72 დაჯგუფებიდან ერთადერთი, ჭეშმარიტი რელიგიის მიმდევარნი.

ყურანის ტექსტის გაგებასა და ზოგადად, ისლამის აღქმას ისეთად, როგორც ის რეალურად არის და არა ისეთის, როგორადაც ვიღაცას სურვილი აქვს წარმოაჩინოს ისლამი, ართულებს ის, თუ ვინ დგას ამ პროცესების უკან, რომელი ჯგუფი, პოლიტიკური პარტია თუ სახელმწიფო და მათ რა პოლიტიკური და ეკონომიკური მიზნები აქვთ. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ

ხშირად ისეთი აიების ციტირება ხდება, რომლებიც ითვლება აკრძალულად თუ ძალადაკარგულად და შესაბამისად, არ მიუთითებენ იმ გარემოებაზე, რომ ასეთი აიები ბევრია, თანაც, ისინი ყურანის ერთიანი ტექსტის ნაწილია. აღნიშნულიდან გამომდინარე, წინამდებარე სტატიაში შევეცდებით ყურანის ზოგიერთი აიას ციტირებას და მათ განმარტებას, ამასთან შევეცდებით ვაჩვენოთ თუ რატომაა ყურანში აკრძალული და ამკრძალავი აიები.

ყურანში ვკითხულობთ, რომ „ალლაჰი⁴⁷ წაშლის, რასაც ინებებს და ტოვებს, და მასთანაა დედაწიგნი“ (სილაგაძე, 2012: 13:39).⁴⁸ ამ აიას კომენტარში ა. სილაგაძე აღნიშნავს, რომ აქ იგულისხმება: ალლაჰი აუქმებს/ცვლის წინა წერილების ცალკეულ განაწესებს, რომელთაც ინებებს, და ტოვებს/ ამკვიდრებს სხვათა, რომელთაც ინებებს (სილაგაძე, 2012: 155).

ის, რომ ეს აია ეხება წინა წერილებს (საუბარია ღმერთისგან გარდმოვლენილ წიგნებზე), ამაზე მიუთითებს ლობჯანიძეც: აქ გაცხადებულია ყურანის უმთავრესი თეზა უწინდელ გამოცხადებათა გადასინჯვისა თუ განახლების აუცილებლობის თობაზე... (ლობჯანიძე, 2006: 578). ამავე დროს ყურანი მიუთითებს იმ ცვლილებებზეც, რომელიც თვით ყურანის ტექსტს ეხება: „და როს ვცლით ერთ აიას მეორე აიათი - ალაჰმა კი ყველაზე უკეთ იცის, რაც გარდმოავლინა...“ (ლობჯანიძე, 2006: 16:103 (101)). ალლაჰი მიმართავს წინასწარმეტყველ მუჰამმადს, რომ „წაგიკითხავთ შენ და არას დაივიწყებ, თვინიერ იმისა, რაც ინება ალაჰმა... (ლობჯანიძე, 2006: 87:6-7).

⁴⁷ ყურანის სხვადასხვა თარგმანებში ალლაჰი განსხვავებულად იწერება - ალლაჰი, ან ალაჰი. ჩვენ ამ თარგმანების გამოყენებისას ვწერთ ისე, როგორც შესაბამის თარგმანებშია. ეს ეხება წინასწარმეტყველ მუჰამმადის სახელსაც - მუჰამმადი, ან მუჰამადი.

⁴⁸ სტატიაში გამოყენებულია ქართულ ენაზე ყურანის ა. სილაგაძისა და გ. ლობჯანიძის თარგმანები, რომლებშიც ხშირად აიების თარგმანის ფორმით თუ შინაარსით განსხვავებულია. ამიტომ დამოწმებისას ვუთითებთ ავტორთა გვარებს. ამასთან, აქ და ყველგან ყურანის ტექსტის დამოწმებისას, პირველი ციფრი აღნიშნავს ყურანის თავს (სურა), მეორე კი აიას. უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ მთარგმნელები ხშირად სარგებლობენ ყურანის ორიგინალური ტექსტის სხვადასხვა გამოცემით, სადაც აიების ნუმერაცია განსხვავებული მეთოდითაა და შეიძლება ერთმანეთს არ ემთხვეოდეს. ამიტომაც, აიების ნუმერაცია მოყვანილია ისე, როგორც შესაბამის თარგმანებშია.

ირანელი მეცნიერი, საიიდ ხუჯატი (Худжати, 2015: 297-298) ყურადღებას აქცევს ასეთ გარემოებას, რომ შეიძლება ამკრძალავი და აკრძალული აიები ყურანის ტექსტში იყოს ერთ სურაში და ყურანის ტექსტში აიების თანმიმდევრობა არ ემთხვეოდეს მათი გარდმოვლენის რიგს. „და ვინც გარდაიცვალოს თქვენგან და ტოვებდეს ცოლებს - თავი შეიკავონ ქალებმა ოთხ თვესა და ათს (იგულისხმება ათი დღე -ა.ა.). და როცა თავიანთ ვადას მიაღწევენ, ცოდვა არ გექნეთ იმის გამო, რასაც ისინი თავისთვის მოიწყობენ წესისამებრ. და იცის ალლაჰმა, რასაცა იქმთ, ის“ (სილაგაძე, 2009: 2:234). ეს აია, ექვსი აიას შემდეგ აუქმებს აიას, რომელიც ამავე თემას ეხება: „და ვინც გარდაიცვალოს თქვენგან და ტოვებდეს ცოლებს, - ანდერმად ცოლებს სარჩო ერთი წლისა სახლიდან გაუძევებლად. ხოლო თუ თვითონ წავლენ, ცოდვა არ გექნეთ იმის გამო, რასაც ისინი თავისთვის მოიწყობენ წესისამებრ. და ალლაჰი დიადი და ბრძენია (სილაგაძე, 2009: 2:240).

ბელლი და უოტტი თვლიან, რომ ამკრძალავი და აკრძალული აიები სულაც არაა აუცილებელი ერთმანეთის მიმდევრობით იყოს ყურანის ტექსტში, თუმცა, ასეთი შემთხვევებიც არის და სანიმუშოდ იმოწმებენ ყურანის ტექსტიდან 53-ე სურის 19-20 აიებს, რომლებსაც აუქმებს ამავე სურის 21-22 აიები (Белл, Р. Уотт, У. :2005: 70-71).

ამასთან დაკავშირებით საინტერესოა და ვრცელ ციტატას დავიმოწმებთ ა. სილაგაძის კომენტარებიდან: ის, რომ ყურანში არის იშვიათი შემთხვევები, როდესაც ესა თუ ის აია უქმდება (და ეძლევა დავიწყებას), აღნიშნულია სხვაგანაც: 13:39, 16:101, 87:6 და სხვა. იგულისხმება, რომ ეს ხდება ალლაჰის ნებით, რომლითაც მოციქულმა უნდა დაივიწყოს მოცემული აია; ამავე დროს, სანაცვლოდ ალლაჰი იძლევა სხვას (რომელიც აუქმებს პირველს); და ბოლოს, გაუქმებული აია, როგორც ღვთის სიტყვა, ტექსტში რჩება. მუსლიმურმა ღვთისმეტყველებამ შემდგომში შექმნა თეორია გაუქმების შესახებ (ნასიხ ვა მანსუხ), რომელიც ასეთნაირ განმარტებას იძლევა: ყურანში ზოგიერთი იდეა თუ შეგონება მოცემულია დროებითი სარგებლობისთვის და შემდგომში, როცა საჭიროებანი იცვლება, იცვლება (უქმდება) მოცემული აიაც. ყვე-

ლაზე თვალსაჩინო მაგალითს წარმოადგენს 73-ე სურა, რომლის დასაწყისში - აიები 2-6 - ჩამოყალიბებული მოწოდება ღამის დიდი ნაწილის ლოცვაში გატარების შესახებ უქმდება (კორექტირდება) ბოლოში, სურის მე-20 აიაში (სილაგამე, 2009: 87-88). აქვე ა. სილაგამე აღნიშნავს იმასაც, რომ „არსებობს უსაფუძვლო მოსაზრება იმის შესახებაც, რომ იმაში, რაც უქმდება ან იცვლება, იგულისხმება ყურანამდელი საღვთო წერილების პასაჟები ან მთლიანად საღვთო წერილები (სილაგამე, 2009: 88), ანუ, როგორც ზემოთაც დავიმოწმეთ ა. სილაგამის მოსაზრება, ცვლილებები ეხება ყურანის ტექსტსაც.

როდესაც საუბარია აკრძალულ და ამკრძალავ აიებზე, საინტერესოა მე-9 სურის მე-5 და 29-ე აიები: „მაგათ მცირე რამ ფასეულობაზე გაცვალეს ალლაჰის აიები და მის გზას ამცდარან, - ჭეშმარიტად, საზიზღარია, რაც უკეთებიათ მაგათ“ (სილაგამე, 2012: 9:5); „ალლაჰი უკვე შეგეწიათ თქვენ მრავალ ადგილას და ჰუნანიის დღეს, როცა სიმრავლემ თქვენმა ადგიტაცათ თქვენ, მაგრამ ვერაფერი გარგოთ, და დედამიწა მთელი თვისი სივრცელით ვიწრო შეიქმნა თქვენთვის, მერე ზურგი აჩვენეთ თქვენ, უკან გაქცეულებმა“ (სილაგამე, 2012: 9:25). გავრცელებული მოსაზრებით, ეს ორი აია კრძალავს ასობით აიას 50-მდე სურაში, რომლებშიც საუბარია სხვა აღმსარებლობების მიმდევრების მიმართ მშვიდობიან და ტოლერანტულ დამოკიდებულებაზე. სამართლიანად მიჩნეულია, რომ ეს კონცეფცია თავისებური პროვოკაციაა და მიმართულია ისევ ისლამის წინააღმდეგ (Ибрагим, 2015: 239), რომ აღნიშნული აიების მეტრძოლი სულით წაკითხვა ამახინჯებს ყურანს, რადგანაც რელიგიური ტოლერანტობის შესახებ ღმერთის გამოცხადებები ჩამოყალიბებულია როგორც უნივერსალური პრინციპები და ასეთი აიები არ შეიძლება იყოს „აკრძალული“ (Ибрагим, 2015: 240). ამიტომაც 9:5 და 9:29 აიებს არ უნდა მივანიჭოთ საერთო აზრი, და ისინი უნდა მივაკუთვნოთ გამონაკლის კერძო შემთხვევებს იმათთან მიმართებაში, ვინც მტრობს ისლამს, ან დაგეგმილი აქვს მუსლიმებზე თავდასხმა (Ибрагим, 2015: 240).

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ყურანის ტექსტში ყველა ცვლილება, შეცვლა ან აკრძალვა, როგორც უკვე აინიშნა, მხოლოდ ალლაჰიდანაა (სილაგაძე, 2009: 2:106) და მუჰამადი ამის შესახებ მხოლოდ აუწყებს ადამიანებს. მიუხედავად ამისა, არსებული აიების შინაარსის მსგავსი აიების გაჩენამ ყურანის ტექსტში ჯერ კიდევ წინასწარმეტყველის სიცოცხლეში გამოიწვია კამათი, რაზეც პირდაპირი პასუხია გაცემული ისევ ყურანის ტექსტში: „იგია, ვინც ზემოველინა შენზე წიგნი. იმაშია მყარი აიები - წიგნის დედაა ისინი, და სხვანი - მიმგვანებულნი. ხოლო რომელთაც გზიდან გადახვევა უზით გულში, ისინი იმას მიჰყვებიან, რაც მიმგვანებულა, - წარყვნის წადილით და მისი **ახსნის წადილით**; ოღონდ არავინ იცის მისი ახსნა, ალლაჰის გარდა. ცოდნით მტკიცენი კი იტყვიან: „ჩვენ ვიწამეთ იგი, **ყოველივე** ჩვენი უფლისგანაა“. და მხოლოდ გონიერთა გულისხმაჰყონ“ (სილაგაძე, 2009: 3:7). ასე, რომ ყურანში პირველი ცვლილებების შეტანა თვით მუჰამადს ეკუთვნის. ჩვენს მიერ ხაზგასმულ სიტყვებში კი ა. სილაგაძე გულისხმობს: **ახსნის წადილში** - ახსნა/ განმარტება თავიანთი სურვილისამებრ, ხოლო **ყოველივეში** - მყარი აიებიც, მიმგვანებულებიც - ე.ი. მთელი ყურანი (სილაგაძე, 2009: 74).

ცვლილებების მეორე სახეა ამკრძალავი აიების გაჩენა ყურანის ტექსტში, რაც გამოწვეული იყო წინასწარმეტყველისა და მისი თემის ცხოვრებაში მდგომარეობის ცვლილებებით 22 წლის განმავლობაში. მაგალითად, აია 9:5: „ხოლო ნაკრძალი თვეები როცა გაივლის, დახოცეთ მეკერპენი, სადაც პოვოთ, და სტაცეთ ხელი, და გარსშემოერთყით, და ჩაუსაფრდით ყოველ ადგილას. და თუ მოინანიონ, და ლოცვა აღასრულონ და გასცენ ზაქათი, მაშინ გაუშვით ეგენი თავიანთი გზით, - ჭეშმარიტად, ალლაჰი შემწყალებ და მწყალობელია“ - კრძალავს 9:124 აიას: „და როცა სურა რამ ზემოველინება, მაშინ ისეთნიც არიან მაგათში, ვინც იტყვის: „რომელს შეჰმატა თქვენგან რწმენა ამან?“ ხოლო, რომელთაც იწამეს, იმათ შეჰმატა ამან რწმენა, და ხარობენ ისინი“ (Резван, 2014: 132-133; სილაგაძე, 2012: 9:5). საინტერესოა ასევე მოსაზრება, რომ 9:5 აია, რომელიც იწოდება „ხმლის აიად“ „კრძა-

ლავს“ ყველა სხვა აიას, სადაც საუბარია არც ისე მკაცრ ბრძოლაზე მრავალდმერთიანებთან (Резван, 2014: 394). ზოგადად კი, მიჩნეულია, რომ 9:5 აია კრძალავს 100-ზე მეტ აიას თითქმის ყველა სურიდან (Резван, 2014: 392-394). გ. ლობჯანიძის აღნიშვნით კი, მიახლოებითი გათვლით „გამაუქმებელი და გაუქმებული“ აიების რაოდენობა ყურანში 40-მდეა (ლობჯანიძე, 2006: 69).

ყურანის ტექსტის გაგებისთვის აუცილებელია გავითვალისწინოთ არა მხოლოდ ყურანის აიების გარდმოვლენის დრო და ადგილი (რაც თვისთავად რთული დასადგენია), ასევე ის მდგომარეობა, რომელშიც მოცემულ დროს იმყოფებოდნენ წინასწარმეტყველი და მისი მიმდევრები. მნიშვნელოვანია იმის გათვალისწინებაც, თუ ყურანის ტექსტის რომელი ავტორის თარგმანით ვსარგებლობთ, ან როგორ ვთარგმნით თავად ყურანის ტექსტს ორიგინალიდან. ყველა ამ საკითხის გათვალისწინება აუცილებელია ისლამის, როგორც რელიგიისა და იდეოლოგიის გასაგებად. მაგალითისთვის მოვიყვანთ შემდეგ აიებს: „განა გინახავთ თქვენ ალ-ლათი და ალ-‘უზუა. ანდა მანათი, მესამე, სხვა (ლობჯანიძე, 2006: 53:19-20). ამ აიებს ძალას უკარგავს მომდევნო აიები: „განა თქვენ გყავთ მამრი და მას კიდევ მდედრი?! ეს, ამგვარად, შეურაცხმყოფელი განაწილება“ (ლობჯანიძე, 2006: 53:21-22). აქ მთავარი ისაა, რომ ალლაჰი ამბობს: „ჩვენ არ ვაუქმებთ ერთ აიასაც კი, და არ ვივიწყებთ ისე, თუ არ მოვიტანთ მასზე უკეთესს და მსგავს იმისას. განა არ იცი, რომ ალაჰი ყოვლისშემძლეა (ლობჯანიძე, 2006: 2:100(106)).“

ამავე აიას ა. სილაგაძე ასე თარგმნის: „ჩვენ ისე ერთ აიასაც არ ვაუქმებთ ან ვავიწყებინებთ, თუ მასზე უკეთესს არ მოვიტანთ ან მსგავსს მისას. არ იცი, რომ ალაჰი ყოვლისშემძლეა? (სილაგაძე, 2009: 2:106). სილაგაძე ამ აიას კომენტარში აღნიშნავს, რომ „ჩვენ“ არის ალლაჰი და იგი ამბობს „ვავიწყებინებთ“. „ვივიწყებთ“ ყურანში ამ ადგილას არ არის და არც შეიძლება იყოს. აქვე მოყავს ა. სილაგაძეს 87:6-7 აიას თარგმანიც, სადაც ალლაჰი ეუბნება მუჰამადს: „ჩვენ წაგაკითხინებთ შენ და შენ არაფერს დაივიწყებ, გარდა იმისა, რასაც ალლაჰი ინებებს“ (სილაგაძე, 2009: 87). ამასთან დაკავშირებით საინტერესოა აკადემიკოს კრაჩკოვსკის ყურ-

ანის თარგმანი - «Всякий раз, как мы отменяем стих или заставляем его забыть, мы приводим лучший, чем он, или похожий на него...» (Крачковский, 1989: 2:100/106), სადაც ასევე ვკითხულობთ - „ვავიწყებინებთ“ (заставляем его забыть), ანუ გაუქმებულ აიას „დავიწყება“ ხდება ალლაჰის ნებით და არა ის, რომ თვით ალლაჰი ივიწყებს. ანალოგიურია ე.კულიევის თარგმნშიც: «Когда Мы отменяем или заставляем забыть один аят...» (Кулиев, 1430: 2:106). აქ შევნიშნავთ მხოლოდ იმას, რომ აღნიშნული აიები დაეიძობა არა იმის საჩვენებლად, თუ რომელი თარგმანია ორიგინალთან უფრო ახლოს, არამედ მხოლოდ იმისთვის, რომ გვეჩვენებინა, თვით ავტორიტეტულ თარგმანებს შორისაც არის ხშირად შინაარსობრივი განსხვავება და აიების ციტირებისას ესეც გასათვალისწინებელია.

დასკვნა

განხილული მასალებით ნათლად ჩანს, რომ ყურანის ტექსტი შეიცავს როგორც ამკრძალავ, ისე აკრძალულ, გაუქმებულ აიებსაც. ამიტომ ყურანის ტექსტის ციტირებისას ეს მომენტი აუცილებლად გასათვალისწინებელია, მით უფრო, თუ ეს ეხება მუსლიმებისა და სხვა აღმსარებლობის ადამიანების ურთიერთობებს, განსაკუთრებით კი მაშინ, როდესაც ყურანის ტექსტის ციტირება ხდება ჯიჰადის განმარტებასა თუ მისი მეთოდების გამოყენებაზე თანამედროვე ეტაპზე. იმ გარემოების გამო, რომ ჩვენთან არაბული ენა ერთეულებმა თუ იციან და ჩვენთვის ზოგადად ეს ენა გაუგებარია, ასევე სიფრთხილეა გამოსაჩენი იმ მხრივაც, თუ რომელი ავტორის თარგმანით ვსარგებლობთ. ყოველი არასწორი ციტირება თუ არაზუსტი თარგმანით სარგებლობა დამახინჯებულ წარმოდგენას გვიქმნის როგორც ყურანის ტექსტზე, ასევე მთლიანად ისლამის შესახებ. აღნიშნული გარემოებები, საკითხის აქტუალობიდან გამომდინარე, გვაყენებს იმ აუცილებლობის წინაშე, რომ ამ მხხრივ კვლევას კიდევ უფრო სიღრმისეულად უნდა გაგრძელდეს და მიღებული ცოდნა მიტანილი უნდა იქნას უპირველესად იმ კატეგორიის ადამიანებამდე, რომლებიც ხშირად აპელირებენ ყურანს ტექსტით და მის საფუძველზე ცდილობენ როგორც საკუთარი პოლიტიკის გამომუშა-

ვებას, ისე ურთიერთობის დალაგებას სხვა აღმსარებლობის მიმდევრებთან.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- ასლანიძე, ა. (2022). *ისლამმცოდნეობის საკითხები*. ბათუმი.
- ყურანი. (2009). სურები პირველი-მეორე. თარგმანი არაბულიდან და კომენტარები აპოლონ სილაგაძისა. თბილისი.
- ყურანი. (2009). სურები მესამე-მეხუთე. თარგმანი არაბულიდან და კომენტარები აპოლონ სილაგაძისა. თბილისი.
- ყურანი. (2010). სურები მეექვსე-მერვე. თარგმანი არაბულიდან და კომენტარები აპოლონ სილაგაძისა. თბილისი.
- ყურანი. (2012). სურები მეცხრე-მეთოთხმეტე. თარგმანი არაბულიდან და კომენტარები აპოლონ სილაგაძისა. თბილისი.
- ყურანი. (2006). არაბულიდან თარგმნა, შესავალი წერილი და განმარტებანი დაურთო გიორგი ლობჯანიძემ. თბილისი.
- Белл, Р., Уотт У. М. (2005). *Коранистика: введение*. Москва.
- Ибрагим, Т. К. (2015). *Коранический гуманизм*. Москва.
- Коран. (1989). Пер. и коммент. И. Ю Крачковского. Москва.
- Резван, Е. А. (2014). *Введение в коранистику*. Казань.
- Священный Коран*. (2009). Смысловой перевод на русский язык Э. Кулиева. Медина, 1430 г.х.
- Худжати, С. М. (2015). *Исследование по истории Корана*. Москва.

REFERENCES;

- Aslanidze, A. (2022). *Islammtcodneobis sakitkhebi (Issues of Islamic studies)*. Batumi.
- Qurani (*The Quran*). (2009). Surebi Pirveli-meote. Targmani Arabulidan da Komentarebi Apolon Silagadzisa (Sura one and two. Translation from Arabic and comments by Apollon Silagadze). Tbilisi.

- (*Qurani*) *The Quran*. (2009). Surebi Mesame-Mekhute. Targmani Arabulidan da Komentarebi Apolon Silagadzisa (Sura three to five. Translation from Arabic and comments by Apollon Silagadze). Tbilisi.
- (*Qurani*) *The Quran*. (2010). Surebi Meekvse-Merve. Targmani Arabulidan da Komentarebi Apolon Silagadzisa (Sura six and eight. Translation from Arabic and comments by Apollon Silagadze). Tbilisi.
- (*Qurani*) *The Quran*. (2012). Surebi Metskhre-Metormete. Targmani Arabulidan da Komentarebi Apolon Silagadzisa (Suras nine-fourteen. Translation from Arabic and comments by Apollon Silagadze). Tbilisi.
- (*Qurani*) *The Quran*. (2006). Arabulidan Targmna, Shesavali Tserili da Ganmartebani Daurto Giorgi Lobzhanidzem (Ttranslation from Arabic, an introductory letter and explanations by Giorgi Lobzhanidze). Tbilisi.
- Bell, P., Уотт U. M. (2005). Koranistika: Vvedenie. *Коранистика: введение (Koranistika: Introduction)*. Moskva.
- Ibragim, T. K. (2015). *Kopanicheskij Gummanizm (Koranic humanism)*. Moskva.
- Koran (The Quran)*. (1989). Per. I Komment. I.Yu. Krachkovskogo (Transl. and comment by I. Yu Krachkovsky). Moskva.
- Rezvan, E. A. (2014). *Vvedenie v Koranistiku (Introduction to Koranism)*. Kazan.
- Svyawennyj Koran (Holy Quran)*. (2009). Smislovoj Perevod na Russkij Yazyk Je. Kulieba. Medina, 1430 g.h. (Meaningful translation into Russian by E. Kuliev. Medina, 1430).
- Hudzhati, S. M. (2015). *Issledovanie po Istorii Korana (Study on the history of the Koran)*. Moskva.